

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IX. De Electioni Prævio Tractatu Capitulari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

actus etiam judiciales, diebus feriatis prohibiti non sunt, c. fin. ibi, *Nisi Pietas suadeat, de Feriis*, ubi Glossa *V. Eodem*; quia summa ratio est, quæ facit pro religione, l. *Sunt persone* 43. ff. de *Relig. & Sumpr. fun.*

127. Dubium de electionis tempore septimò est, an ea necessario facienda sit tempore diurnò? Non solum conveniens, sed extra necessitatis casum necessarium esse, ut hoc tempore non solum inchoetur, sed inchoata etiam perficiatur, cum Rodriguez *Tom. 2. Regul. q. 51. art. 15.* tradunt Miranda *Tom. 2. Manual. Pralat. q. 23. art. 12. conclus. 1.* & Laiman *in c. Cum in causis* 30. n. 6. & quantumvis eam, quæ nocturnò tempore peragitur, à Jure nupiam irritam agnoscant, irritandam tamen docent; cum, quòd facta sit contra SS. Canones, de nocte agitari prohibentes judicia, c. *Consultuit. 4. de Offic. delegati &c. Quia propter cit. & reprobantes electiones clandestinas: cujusmodi, etiam nocturnò tempore factam censent: tum verò; quòd sit suspecta; cum juxta veritatis testimonium, qui malè agunt, oderint lucem.*

138. Dixi, *Extra casum necessitatis*; hac enim urgente, sicut à Jure indultum tempus contrahi, sic etiam electio, tempore diurnò cæpta, nocturnò perfici, aut etiam inchoari potest non tantum, si propter viciniam termini eligendi facultas sit interitura: sed etiam, si imminet periculum capituli dissolvendi, turbandæ electionis, aut istius libertatis diminuendæ, Donatus *Tom. 2. Prax. Regul. Tract. 3 q. 7. n. 4.* Quò tamen casu, solaris & diurnæ lucis defectum supplendum: & ne fraudibus facilè sit locus, in ferendis conscribendisque suffragiis lumina adhibenda, idem *n. 4.* monet cum Miranda & Laiman, l. *cit.*

ARTICULUS. IX.

De Electioni prævio
Tractatu Capitulari.

SUMMARIUM.

139. Electioni præmittuntur Supplicationes,
140. Invocatio Spiritus Sancti &c.
141. Aliquando Tractatus de personis,
142. Et de Capitulatione.
143. Tractatus de personis, Jure permissus,
144. De substantia electionis non est:
145. Esse tamen potest Jure speciali,
146. In Electionibus Regularium locum non habet,
147. Rationes pro Capitulationibus:
148. Quæ, si Prælatore non præjudicent, honesta:
149. Si ei præjudicent,
150. Et Capitularium commodum spectent, invalida etiam sunt,
151. Non obstante Consuetudine,
152. Et adjectis juramentis:
153. Quæ pariter invalida sunt,
154. Sive Jus sive ratio spectetur;
155. Ut opus non habeant relaxatione;
156. Sed eis contraveniri liberè possit,
157. Simoniaca tamen non sunt,
158. Præsertim, si conferantur in consensum Pape.
159. Esse tamen simoniaca possunt,
160. Severa de iis Constitutio Innocentii XII.

Electionibus prælatorum, præsertim ad Ecclesias Cathedrales & Metropolitanas, præmitti solent, & ex S. Synodi Tridentinæ præscripto debent Supplicationes & preces: quibus Clerus Populusque bonum à

M m 3

num à

num à Deo pastorem valeat impetrare, ut habetur *Sess. 21. cap. 1. de Reformat.*

140. Eidem præmittendæ etiam sunt variaz solennitates, præscriptæ à Jure, vel Consuetudine introductæ: & primò quidem invocatio Spiritus Sancti, celebratâ de eo Missâ, sub qua electores omnes, etiam presbyteri, SS. Eucharistiæ Sacramentum sumant: & Hymnò, *Veni Sancte Spiritus*, clarâ voce recitatò in ipso peragendâ electionis loco, c. *Cùm terra 14 hic & c. Cùm Ecclesia 3. ibi, Spiritus Sancti gratiâ invocata, de Causa poss. & propr.* in quem congregandis signum campanâ est dandum, c. *In causis 30. Laiman in c. Quia propter 42. n. 1. & Passerinus de Elect. cap. 15. n. 1.* Secundò, à capituli præside interponitur protestatio de non excludenda, quæ habilis: & non admittenda persona, quæ ad suffragium in electione ferendum ex quacunque causa inhabilis est: & si quas habent, capitulares opponunt exceptiones contra votum alicujus vel plurium electorum, Passerini, l. cit. n. 9. Tertiò, absolutio ab Excommunicatione aliisque censuris, ad effectum Canonice electionis, irapertienda à Legato Apostolico, vel alio quopiam præsentè & prædito tali potestate, Laiman cit. n. 7.

141. Præterea in aliquibus Ecclesiis adhiberi solet prævius Tractatus: quò de persona eligenda in genere agitur, vel quædam personæ ad Prælaturam idoneæ nominantur, & capitulo proponuntur, juxta c. *Quod sicut 28. c. In causis 30. c. Cùm in veteri 52. & c. In genesi 55. Laiman cit. n. 1. & ante eum Tholosan. de Electione cap. 15. n. 3.*

142. Imò in nonnullis, Tractatu præviò agi consuevit de Capitulatione, ut vocant, continente varios articulos, Ecclesiæ regimè rerumque & jurium ad eam pertinentium administrationem con-

cernentes: quorum observantiam, in sua electionis eventum, capitulares singuli jurati promittunt. Ex quibus

Dubium oritur primò, de necessitate prævii Tractatus. Non ejus, quò de hujusmodi Capitulationum articulis convenitur; cùm pro tali nullus juris textus valeat allegari: sed, quò de persona eligenda agitur in genere, vel quædam personæ nominantur; hunc enim de electionis substantia esse, cum Glossâ in c. *Cùm in veteri cit. V. In tractatu Tholosan. cit. n. 3. Barbosa Jur. Eccles. lib. 1. cap. 19. n. 183. & Donatus Tom. 2. Prax. Regul. Tract. 1. 9. n. 3.* eum Consuetudine abrogari posse negans, eaque motus ratione; quòd illam non habeat contra Jus, actui formam præscribens cum clausula irritante: Jure autem Tractatum ad electionis formam ita præscriptum, cum DD. cit. ait can. 1. dist. 23. c. *Cùm inter 21. c. Quod sicut c. In causis cit.* quibus textibus Tractatus præparatorii electioni præmissi & nominationis mentio fit, c. *Cùm in veteri & c. In genesi cit.* quibus electiones sine prævio Tractatu celebratæ ab Innocentio III. sunt cassatæ. Ratio, quæ ejus necessitatem suadent, unica est; quòd electio sit unius præ cæteris assumptionibus huic autem locus non sit sine prævio tractatu; cùm sine isto, quis cæteris præferendus sit, innotescere capitulationem non possit.

Sed ratio ista, sicut magnam, sic electio de extraneis & omnino ignotis personis: ita exiguam vim habet, si ut solet, ea de notis multòque tunc probatis, & collegialibus præferim, personis celebretur.

Non magis, quàm ratio, urgeat textus; quia imprimis can. 1. cit. agit de electione Papæ: à qua ad alias argumentum ducere non licet; cùm, quia

ea multa singularia habet: tum verò; quia olim in ea non, ut hodie, suffragium ex æquo omnes habebant, sed adhibebantur electiones duæ: una Episcoporum, quæ *can. cit.* Tractatus nomine venit: altera presbyterorum & diaconorum, quæ isti ab illis celebratam electionem roborabant, ut cum Albano *Tract. de Cardinal. q. 11.* & aliis notant Passerinus *Tract. cit. q. 11. n. 69.* Dein *c. In Genesi cit.* Tractatus nomine non intelligitur, præmissus de persona eligenda: sed post scrutinium peractum faciendam collatio numerum vocalium ad numerum & discussio, an duo canonici essent legitimi vocales: propter cujus collationis defectum, & quod non sit facta collegialiter, electio est cassata, ut planum reddet lectio textus, & *cit. n. 69.* notat Passerinus, Simili ferè modò *c. In causis cit.* verbum *Tractare* idem, quod *Eligere* denotat; ut canonici, cum ad tractandum de electione Episcopi convenisse dicuntur, ad eum eligendum convenisse intelligantur, ut verbis *Duos elegerunt* immediatè subjectis declaratur. Quin, etsi verbò illò non ipsa electio, sed prævius tractatus denotaretur, ex ejus, uti & *c. Cum inter c. Quod sicut cit.* textibus, ejusmodi tractatum & nominationem electioni quidem præmitti posse: non etiam illum ad istius substantiam & valorè exigì, rectè desumeretur, Passerinus *cit. n. 69.* Demum *c. Cum in veteri cit.* electio cassata quidem fuit propter omissionem prævii Tractatus. At non; quòd id adverteretur Juri communi: sed, quòd attentata sit contra speciale mandatum Papæ, præcipientis, ut electio non fieret, nisi cum consilio duorum Abbatum & unius Fratris Ordinis Prædicatorum, & aliter factam irritantis: quod fieri non poterat sine prævio tractatu de persona eligenda, quàm tribus illis proponeret,

eorumque super illa consensum requirerent & debito tempore expedirent, ut cum Panormit. *in c. cit. à n. 7.* idem notat *n. 69. & cap. 15. n. 9.*

Quare, licet tractatus de persona eligenda ad electionem necessarius, eoque omisso celebrata electio nulla esse queat Jure speciali, v.g. Consuetudinis vel etiam statuti Apostolicæ autoritate confirmati, vel etiam specialis mandati Papæ, sine ipso, ut *c. cit.* aliæ simili deliberatione vel alicujus dubii discussione ad electionem procedi, cum clausula irritante vetantis: Jure tamen communi necessarius nequaquam est, & accidentalibus electionis solemnitatibus merito accensetur à Laiman *in c. Quia propter cit. n. 1.* Passerino *cit. cap. 5. n. 65.* & Pirrhing *ad hanc Rubr. n. 161.* quòd ejus necessitas expressa non sit Antiquò: novissimò autem Jure Tridentini *Sess. 25. cap. 6. de Regul. præscriptæ Regularium electionibus formæ non congruat;* cum ista exigat scrutinium omnino secretum, ut vocalium suffragia non revelentur. Unde prævius de persona eligenda Tractatus Collegialis Consuetudine abrogati non solum potest, sed in multis Ecclesiis de facto est sublatus.

Dubium secundò est, de Tractu Capitulationis, quò à capitularibus congregatis super quibusdam articulis ab Episcopo aliòve prælato Seculari aut Regulari eligendo observandis ante electionem convenitur. Pro cujus valore & honestate facit primò; quia sede vacante penes capitulum residet jurisdictio & administratio Episcopalis, *c. His que 11. c. Cum olim 14. de Majorit. c. Unic. eadem Rubr. in 6. c. Si Episcopus 3. & c. fin. de Suppl. neglig. in 6. vi* cujus potest omnia, quæ episcopus, nisi ipsi specialiter prohibita sint, ut *Regulæ instar Lib. 3. Tit. 9. à n. 3.* statuatur: & in specie condere

condere valet statuta seu leges, ad Ecclesiam vel Episcopatus bonum & utilitatem spectantes. Secundò; quia, eadem sede vacante, capitulum revocare potest à praelato defuncto malè factas alienationes, aliàque in Ecclesia & Dignitatis Mensaque Episcopalis damnum ac præjudicium gesta, *arg. c. Si quis 6. de Reb. Eccles. alien.* ubi Glossa *V. Personis Pannormit. n. 9. Laiman de Reb. Eccles. alienat. cap. 3. n. 39. & cit. Pirrhing Lib. 3. Tit. 13. n. 67.* Cur non, & multò magis, praviæ capitulationis articulis providè cavere; ne à Praelato eligendo in ejus damnum ac præjudicium aliquid attentetur? cùm satius sit damnis tempestivè occurrere, quàm reparare illata, & ablata vindicare, *arg. l. fm. C. In quibus caus. restit. in integ. § l. 1. C. Quando liceat unicuique Tuschus Pract. V. Prævenire conclus. 446. n. 1.* Tertio; quia pro Capitulationibus militat ferè generalis & immemorialis Consuetudo Ecclesiarum Germaniæ nostræ: cujus electionibus præmitti Tractatus, Episcopatum statum ac regimen rerumque administrationem concernens, eoque praelatis eligendis præscribi solent varia capita: ad quorum perpetuam observantiam in casum, quò ipsi eligantur, capitulares singuli juramenti Religione se adstringunt. Quæ consuetudo cùm Naturali & Divino Juri non contraria, neque à ratione aliena aliunde sit, vim legis obtinet: & si quæ unquam extitisset, contrariæ legi Ecclesiasticæ prævaluit, *c. fm. de Consuet. & l. De quibus 32. §. fm. ff. de LL.* Unde Quarto, ad ejusmodi Capitulationis articulos singulorum observantiam electus perpetuò sic adstringitur; ut, quantumvis aliàs, sicut ab antecessoribus suis, sic & sede vacante à capitulo condita statuta post obtentam confirmationem revocare valeat & abrogare, ejus

revocationi tamen & abrogationi obnoxia, ex toto vel parte tantum, non sint Capitulationes; cùm istæ non solum sint statuta sive Ordinationes capitulares: sed etiam pactiones seu conventiones, ma tuò ipsius & reliquorum Capitularum consensu, liberè initæ: pactiones autem & conventiones, etiam cum subditis initæ, ex iisque ortas obligationes revocare & abolere non solum Episcopus, sed Papa etiam & quivis alius Princeps supremus non possit, *arg. c. 1. & c. Qualiter 3. de Pactionibus*; quia ad pactionum & conventionum liberè initarum observantiam obligat lex Naturalis, *l. 1. pr. ff. de Pactionibus & l. In his 5. §. 2. ff. de Solutionibus*, Principem æquè ac subditos adstringens, *Lessius Lib. 2. de I. & I. cap. 17. n. 33. & Molina Tract. 2. de I. & I. disp. 217. n. 1.* ut non immeritò Baldus dixerit, Deum Principibus quidem leges: non etiam pactiones & contractus subjecisse, apud Card. Dominic. Jacobat. *Lib. 7. de Concil. art. 5. n. 21. § 64.*

Sed rationes istæ, licet electionibus præviis Capitulationibus virile patrocinium præstent, earum tamen honestatem & valorem etiam, indiscriminatim non persuadent; ut locus, imò opus non sit aliquà inter ejusmodi Capitulationum articulos distinctione.

Primò enim, ex antiqua Consuetudine subsistunt earum articuli, quibus exactò etiam jurejurandò, Praelato eligendo solummodo injungitur observantia ejus, ad quod ex Pastoralis suo officio tenetur, v.g. ut invalescentem in Duce præavam Consuetudinem tollere, clerum reformare, Seminarium erigere, rem Ecclesiæ immobilem ab antecessore contra SS. Canones alienatam recuperare, & Privilegia & alia jura illata conservare studeat, ut colligitur ex *c. 1. de Juramento in 6.* ubi à Nicolao III. super quibus

busdam statutis præstita à Prælati jura-
menta, quatenus ad licita possibilia &
Juri non obviantia referuntur, pro ob-
ligatoriis non obscurè habentur. Ra-
tio est; quia hujusmodi articulis Ecce-
lesiæ ejusque Prælaturæ gravamen aut præ-
judicium non inferitur: sed Prælati eli-
gendus sui tantùm officii admonetur, &
ad id dignè gerendum excitatur, Card.
de Luca *Theatri V. & I. Tract. de Canon.*
& Capit. disc. 29 n. 25.

149. Secundò, illiciti contrà & invalidi
sunt articuli, qui ad imminutionem sta-
tus Ecclesiæ, jurisdictionis & administra-
tionis, Episcopo aut alteri prælato Jure
concessa, restrictionem rerumque aut ju-
rium ad ejus Mensam pertinentium di-
minutionem tendunt, ut indubitatè de-
sumitur ex *Rubrica. Ne sede vacante ali-
quid innovetur* quâ secundùm omnes
DD. ea saltem innovatio capitulo est in-
terdicta, quæ in præjudicium Dignita-
tis & Mensæ Episcopalis, rerumque &
Jurium ad eam pertinentium diminutio-
nem tendit: propter cujus periculum Epi-
scopò defunctò de Ecclesiæ Mensæque Epi-
scopalis rebus, quæ servando servari pos-
sunt, quidquam alienari, *can. Si qua de re-
bus 12. q. 2. c. 1. Ne sede vac.* & super ejus
rebus juribusque iudicium, sive agendò
sive respondendò, inchoari, & inchoa-
tum continuari *c. fin. eadè Rubr.* pro-
hibetur.

Ratio est partim; quia sede vacan-
te Ecclesia ejusque prælatura caret legiti-
mò defensore, qui ejus res & jura tueat-
ur, *c. 1. & c. fin. cit.* Ejus autem le-
gitimò defensore carentis res & jura, in
& extra iudicium, in discrimen adduci
nequeunt; quia fungitur vice, & gau-
det jure minoris ac pupilli, *c. 1. & c. Au-
ditis 3. De in integ. restit.* quorum, tuto-
re & curatore carentium, res & jura alie-
nari, & in iudicium jacturæque discri-

men adduci prohibentur, *1. Non solum
4. C. de Præd. min. & l. Añ 25. ff. de Re
judic. partim;* quia Episcopus est capi-
tuli superior, ejus caput & proprius præ-
latus, *can. 1. §. Episcopus dist. 21. c. Ir-
refragabili 13. pr. de Offic. Ordin. c. No-
vit. 4. De his, quæ à prælat. & Trident. Sess.
25. cap. 6. de Reformat.* Superiori au-
tem suo ab inferiore, capiti à membris
& à subditis proprio suo Prælato leges
& onera imponi, ejus res ac jura dimi-
nui & potestatem restringi, Jus & ra-
tio Naturalis non permittunt, *can. In
sancta 2. q. 7. c. Cùm inferior 16. de Ma-
jorit. c. Ex insinuatione 50. de Appell. &c.*
præsertim, si superior &c. jurisdictionem
& administrandi potestatem non ab il-
lis: sed, ut de Episcopis *Tit. 30. à n.
76.* ostendam, à Christo saltem mediatè,
scilicet per suum in terris Vicarium Ro-
manum Pontificem, collatam habet.

Tertiò, multò magis illiciti & in- 150.
validi sunt ejusmodi Capitulationum ar-
ticuli, concernentes utilitatem ipsius capi-
tuli, vg. quibus jura aliqua & proven-
tus Mensæ Episcopalis in capitularem
transferuntur, ut DD. nemo facilè au-
sit inficiari. Ratio præter allatas est;
quia, cùm ipse etiam Episcopus partem
aliquam reddituum dignitatibus & bene-
ficiis inferioribus detractam Mensæ suæ
applicare, & in proprios usus converte-
re etiam cum capituli consensu nequeat,
Clement. 2. de Reb. Eccles. alien. ne in
proprio facto & actu, suam utilitatem
concernente, autoritatem ipse præstet,
contra Regulam *l. 1. l. Pupillus 5. ff. de
Aurb. Tutor. & c. fin. de Instit.* & Glossam
in *Clement. cit. V. Mensæ*, multò minùs
capitulum solum prælaturæ vacantis ju-
ra, ejusque proventibus detractam por-
tionem Mensæ suæ adjicere & sibi ven-
dicare valebit; quia ita non solum in
proprio facto & in utilitatem suam au-
thoriza-

N

thoriza-

thorizaret, contra *ll. & c. cit.* sed infu-
per in rebus custodiae & curae suae com-
missis malè versaretur, & inferret detri-
menta, quae ex officio avertere deberet:
deque rebus alienis sibi provideret, per-
nitiosò exemplò & maximò damnò ipsius
dignitatis Episcopalis: cuius res & jura hac
ratione plurimùm cum tempore dimi-
nuerentur, & capitulo subjicerentur.

Neque hanc de Capitulationibus
doctrinam convellunt, aut dubiam red-
dunt argumenta, allata pro earum valo-
re & honestate. Priora duo; quia id
solummodo persuadent, quod ultro dat-
tur & primò distinctionis membrò est fir-
matum: dummodo ejusmodi Capitula-
tionis articulis praelatis Jure concessa ju-
risdictio administratiòque non restrin-
gatur.

151. Tertium; quia, sicut Capitulationes
Ecclesiae bonum ejusque jurium ac
privilegiorum conservationem, repara-
tionemque spectantes, condendi mos,
ubi viget, servari potest, *arg. c. fm. & l.*
De quibus cit. sic in Episcopalis dignita-
tis, administrationis ac Mensae præjudi-
cium tendentes fabricandi Consuetudo,
Facti potius quam Juris, ac proinde abu-
sus potius est, quam Jus Consuetudina-
rium, partim; quia deficit in rationa-
bilitate; cum eam superior inferiori, mem-
bris caput & praelatus subditis, pernitio-
sò exemplò & Ecclesiarum damnò, sub-
datur: & his in proprio facto autori-
zandi fiat licentia, à ratione ita aliena;
ut eam vi Consuetudinis etiam immo-
rals sustineri posse, cum Glossa *fm.*
in Clement. cit. negent Panormit. n. 17.
& *Virrhing cit. Tit. 13. n. 9.* partim ve-
rò; quia in ea desideratur consensus Le-
gislatoris; cum *cit. Clementis V.* Con-
stitutione difertè reprobetur, & à Cle-
mente VIII. inter ceteros abusus in Ec-
clesiarum ruinam vergentes, referantur

hi: *Vacante sede bona ab Episcopo veli-*
ta, quanto magis istorum Mensae de-
tracti reditus, in proprios usus capitula-
rium convertuntur, & Episcoporum ju-
risdictio per contrarias SS. Canonibus
Capitulationes & pacta constringitur, ut
refert Branden in *Concordata Germ. No-*
tab. 10. n. 34. & 35.

Quartum; quia Capitulationes, et-
iamsi pacta & conventiones sint, quae
ejusmodi præjudiciosos articulos valore
desistuntur; cum sanctionibus Cano-
nicis, *Rubrica & text. cit. Ne sede vac-*
irritata: & servanda etiam non sint, se-
cundùm leges Imperiales; quia secun-
dùm istas non obligant pacta fraudulenti-
causâ & contra Jus inita, *l. Juris gentium*
7. §. 16. & l. Inter 42. ff. de Pactis; cum
juri publico privatorum pactationibus no-
queat derogari, *l. Jus publicum §. 1.*
Rubric. & c. Si diligenti 12. de Foro com-
pet. Accedit; quòd pactationes inter
lectores & electum multò difficilius
sint, quàm statuta & Ordinationes Ca-
pitulares, ut paulò post patebit. Et
dictis

Dubium tertium oritur de jurame-
nto, firmandae Capitulationi adhibito
pro ejus enim valore & obligatione fiat
Regula *c. Cum contingat 28. de Jurap-*
rando & c. Quamvis 2. de Pactis in l.
cum enim debitor, suâ necessitate & o-
varitiâ fœneratoris coactus, damnò
& injuriâ suâ non obstante, solvere no-
neatur usuras, quas juratus promissis
c. 1. & c. Debitores 6. de Jurejurando
electus quoque juramentò roboratae Ca-
pitulationis articulos adimplere tenetur,
præjudiciò & rerum suarum factu-
râ non obstante, per *Reg. cit. Nisi* in ju-
ramenti relaxatione à Papa, vel remissi-
sione à capitularibus obtentâ, adjuvetur
c. 1. cit. c. Verum 15. de Jurejurando.

At revera iis, de quibus sermo est

Capitulationum articulis robur & obligandi vim non conferunt super iis præstita juramenta, ut cum Glossâ in c. *Sicut nostris* 27. *V. Reducas de Jurejurando*, Panormit. pr. Zabarella *S. Mandamus*, Baldo n. 1. & aliis ejus textûs Interpp. docent Sylvester *V. Juramentum* 4. q. 15. Pavinus *de Off. & Potest. Capit. Sed Vac.* p. 1. pr. q. 6. à n. 8. Flaminus *Lib. 3. de Resignat.* q. 14. n. 10. & alii, nemine dissentiente; cùm juramenta illa pro illicitis & invalidis apertè habeantur c. *Sicut* 27. cit. *Sc. 1. de Jurejurando in 6.* quorum textuum priori talia juramenta ab Innocentio III. quòd incautè & indebitè præstita sint, Perjuria nuncupantur: posteriori Nicolaus III. ea, super ejusmodi Capitulationibus generaliter præstita, ad eos duntaxat articulos, qui in iis liciti & possibiles sunt, extendi declarat; ut jurantes ad eorum tantùm, non etiam ad aliorum articulorum, observantiam adstringantur. Quæ istius Papæ Constitutio à Pio V. *Constit.* quæ incipit *Durum nimis pridie Calend. Junii* 1570. & Gregorio XIII. *Constit.* quæ incipit *Inter Apostolicos* editâ *Nonis sept.* 1584. est innovata: & non solum ejusmodi articuli iisque adjecta juramenta irrita declarata sunt: sed insuper ii, qui ista scienter præstarent, usu & commodò rei, cujus causâ jurârunt, eò ipsò privati: ea verò exigentes Episcopi & reliqui Ordinis Episcopalis prælati à Divinis suspensi: capitula verò seu Conventus, earumque Ecclesiæ & loca interdicto Ecclesiastico supposita: singulares demum personæ excommunicata: earumque Censurarum relaxatio absolutioque sedi Apostolicæ est reservata.

155. Ratio nullitatis juramentorum, quoad dictos articulos, est; quia in omni ju-

ramento tacitè inest conditio, *Si potuerit*, arg. l. *Impossibile* 185 ff. de R. I. non solum de Facto, sed etiam de Jure hoc est, *Si licitè potuerit*; cùm id solum dicamur posse, quod justè & honestè facere possumus, *can. Faciat* 15. junctâ Glossâ *V. Quod potest* 22. q. 2. Unde, quod de Capitulationis observantia ante electionem prælatus præstitit, ad ejus articulos licitos duntaxat & possibiles se extendit: non etiam ad illicitos, sive eos, qui in Dignitatis & Mensæ Episcopalis præjudicium tendunt. Quorum ulterior & fundamentalis ratio est; quia, cùm juramentum institutum non sit, ut esset vinculum iniquitatis, *can. Inter cetera* 24. q. 4. *Sc. Quamò* 13. de *Jurejurando*, validum & obligatorium non est, quod de re illicita est, ut etiam habetur *can. Est etiam* 2. *can. Quod David* 3. *Sc. q. cit. & Reg. Non est obligatorium* 58. in 6. De re autem illicita esse juramentum, quò ejusmodi articulorum observantia promittitur, extra omne dubium est; cùm tendat in præjudicium Dignitatis, Potestatis & Mensæ Episcopalis, ejusque rerum & jurium diminutionem: quæ juranti, tam antè & Sede adhuc vacante, *Rubrica c. 1. & c. fin. Ne sede vac.* quàm post electionem prohibita sunt; cùm ea illæsa conservare & læsa reparare prælatus ex officio teneatur, *can. Si qua* 12. q. 2. c. *Nulli* 5. c. *Si quis* 6. *Sc. de Reb. Eccles. alien.* Imò juramentum illud apertè pugnat cum altero, quod in sua consecratione vel benedictione præstare prælatus debet & habetur Pontific. Rom. *Titt. de Consec. Episc. & de Benedic. Abbat.*

Neque pro hujusmodi juramento facit Regula, c. *Cum contingat* & c. *Quamvis* cit. quia huic locus non est in juramentis, Jure irritatis & præstitis de re illi-

N n 2

re illi-

re illicita atque impossibili, ut abundè est ostensum.

156.

Quare, ad Episcopatum evectus, ab eiusmodi articulis Capitulationis recedere, eisque contravenire potest, non expectatà vel petità juramenti relaxatione vel absolutione *c. Sicut & c. 1. cit.* Glossa in *c. Sicut cit. V. Reducas* ubi Panormit. n. 1. Laiman. n. 2. & Wagnerek §. Unde; quia relaxatio & absolutio supponunt vinculum & obligationem, quæ relaxentur: juramentum autem, de re illicita præstitum, vinculum & obligationem præstandi, quod, eò median- te, promissum est, non inducit; ac proinde nullà opus habet relaxatione vel remissione, secundum receptam doctrinam D. Thomæ 2. 2. q. 89. art. 7. & 9. Guttierrez de Jurament. p. 1. cap. 72. n. 5. & Sanchez Lib. 3. Moral. cap. 9. n. 13. qui propterea *c. Pervenit. 2. & c. Cum quidam 12. §. fin. de Jurejurando* & similes textus alios, pro absolutionis necessitate allegari solitos, vel de absolutione à peccato, quod temerè & incautè jurandò commissum est, vel de absolutione solum interpretativa & nullitatis declaratoria, non de dissolutiva vinculi sive obligationis promissà adimplendi, intelligunt cum Glossa *fin. in c. Pervenit. cit.* quam etiam secuti sunt Suarez de Juram. lib. 2. cap. 15. n. 8. & Barbosa in *c. Cum quidam cit. n. 5. in fine.*

Confirmatur; quia Episcopus liberè revocare potest, quæ antecessor & ipse etiam promotus, in Ecclesiæ & Mensæ suæ præiudicium concessit, *c. Si quis cit.* non obstante juramentò, præstitò de iis non revocandis, Gloss. in *c. cit. V. Alienator*, ubi Panormit. n. 7. & Barbosa n. 8. Ergo multò magis revocare valet, quæ in eius præiudicium promissit ante electionem; quia istà secutà muta-

tus est status personæ: & ex Canonico Episcopus atque, ut Baldus in *c. Sicut cit. n. 4.* loquitur, quodammodo novus homo est factus; ac proinde, quæ ut Canonicus indebitè concessit, revocare ut Episcopus potest: sicut in simili de Cardinale, ad summum Pontificatum evecto, cum eodem docent *cit.* Jacobatius cap. 5. n. 212. & Flaminus Lib. 3. de Resig. q. 18. n. 101.

Dubium quartò est, an huiusmodi articuli infecti vitiò Simoniz; ac proinde non solum vitiosi ipsi sint, sed vitiosam & irritam reddant electionem, juxta *c. Mathias 24. & Extravag. 2. V. Per electionem inter Comm. de Simonia.* Dubitandi ratio oritur ex Summa 8. q. 3. quæ pactiones conventionesque præviæ specialiter ab electione: & ex *c. Cum clerici 6. & c. fin. De Pactis*, quibus textibus illæ generaliter, tanquam Simoniacæ, reiciuntur. Sed his textibus intacta relinquuntur honestas articulorum, qui electum ad huiusmodi officii observantiam adstringunt, ut rectè observat laudatus de Luca *cit. disc. 29. n. 5.* cum exploratum sit, ea, quæ ex natura rei insunt, & Jure sunt debita, ut quæ ex officio dignitati annexo, prælato imminent, in pactum licitè deduci & promitti, etiam in spiritualibus & collatione beneficiorum posse, *arg. c. Significasti 4. V. Prebend.* Glossa in *c. Significasti 4. V. Conditione, de Electione* ubi Panormit. n. 4. Felinus in *c. Ad audientiam 34. de Rescript. n. 8.* Garcias p. 8. de Benef. cap. 2. n. 14. & Suarez de Simonia cap. 39. n. 16.

Iisdem textibus etiam articuli, antè rejecti, Simoniz non convincentur; quia capitulationes non tam pactiones & conventiones sunt inter eligentes & electum cum ali-

cum adhuc nemo electus, & quis eligendus sit, ignoretur, & extranea persona non minus quam capitularis esse possit: quam quaedam statuta seu Ordinationes capituli, huic quatenus in Ecclesia & Diocesis bonum tendunt & praelaturae praedictum non afferunt, consuetudine permixta. Quae ratio est, cur ejusmodi articuli *cit. c. Sicut & c. 1. de Jurejurando* non quasi simoniae labe infecti: sed ratione damni ac praedicti, quod dignitati, Authoritati & Mensae Episcopali inferunt, reprobentur. Ab eadem labe ipsos absolvit Praxis Romana, qua electiones, praevius capitulationibus celebratae, non ut simoniae solent & de Jure debent, irritae declarantur: sed, si alio defectu substantiali non laborent, auctoritate Apostolica confirmantur, reiectis duntaxat articulis, qui in praelaturae damnum & capitularium commodum vergere videntur, teste de Luca *cit. disc. 29. num. 2.*

158. Multo magis a Simonia remotae capitulationes sunt, si, ut ferè solent & debent, effectum sortiantur, non ex solo facto capitularium eas fabricantium: sed ex beneplacito sive approbatione sedis Apostolicae, ut ante istius approbationem non omnino perfecta & plenè sint conclusae; cum in consensum & ratihabitionem Apostolicam collatae, non ordinationes duntaxat, sed conventiones quoque & promissiones à Simoniae vitio immunes esse, Felini *l. cit. Navarri Manual. cap. 23. n. 107. Flaminii de Confid. q. 40. n. 11. & 44. &c.* doctrina, ratioque perspicua sit; quòd, si illis ita initis sedis Apostolicae beneplacitum accedat, ea, quae ex ipsis praestanda sunt, praestari censentur non tam ex consensu & conventionem capitularium, quam ex voluntate Papae: qui supremam plenamque de dignitatibus,

beneficiis ceterisque rebus ac juribus Ecclesiasticis disponendi habet potestatem, *c. Licet 2. de Praeb. in 6. & Clement. 2. Ut lite pend.*

Alia ratio est articulorum, spectantium capitularium commodum & habentium rationem pactionis, & in consensum Apostolicum non relatorum, v.g. quibus aliquis, ceteris Capitularibus exigentibus, rerum ac jurium ab Episcopali ad Capitularem Mensam translationem promitteret vel offerret, si electionem de sua persona celebrent &c. Tales enim iisque similes, Simoniae vitio aperte infectae, utique inficerent & nullam redderent electionem, juxta *c. Mattheus & c. Per electionem cit.* cum iis pro spirituali aut huic annexo temporale promitti palam sit. Cujusmodi illicitos pactionum & Capitulationum articulos, ut è medio tollerent, eisque in futurum omnem ansam praecideret, Innocentius XII. novissimè severissimam *Constitutione* quae incipit *Ecclesia 22. Septembr. 1695.* publicatam, ante memoratorum Nicolai III, Pii V. & Gregorii XIII. Praedecessorum suorum Constitutionibus innovatis & per omnia confirmatis, ultra poenas iis impositas, Imprimis ejusmodi Capitulationes, Pactiones, Concordata &c. condere & inire praesumentes dignitatibus, canonicatibus & aliis beneficiis: & si Regulares sint, voce activam & passivam, & generaliter muneribus & officiis obtentis privavit, & ipsò factò privatos declaravit: atque ad illa & alia quaecunque obtinenda inhabiles reddidit. Deinde in posterum Capitulationes, Pacta &c. quaecunque ante ipsam electionem postulationemve condi & iniri, sub iisdem poenis earumque reservatione & actorum irritatione, prohibuit. Et demum, post electionem &c. jam peractam ea condi & iniri quidem non vult:

Nn 3

tuit:

enit: condita tamen in ita iudicio Apostolico submitti, eorumque executionem, donec à sede & auctoritate Apostolica confirmetur, omnino suspensionem esse, voluit ac præcepit.

ARTICULUS X.

De Electione per viam Inspirationis vel quasi.

SUMMARIUM.

161. Electionum Forma olim diversa:
 162. Hodie tres sunt.
 163. Prima per Inspirationem Divinam,
 164. Vel quasi- Inspirationem:
 165. Cui in Regularium electionibus hodie locus non est.

161. **E**cclesiis, Pastore viduatis ac vacantibus, prælatos præficiendi non eundem semper modum in Ecclesia observatum, supra dictum est n. 13. Electionum etiam, postquam clamore & consensu populi excluso ipsis Ecclesiarum Capitulis permixta ac stabilita sunt, c. 1. c. Cum terra 16. &c. non unam eandemque, sed pro temporum & locorum varietate varias Formas adinvenitas, c. Quia propter 42. pr. insinuat; nam & per sortes, c. Ecclesia 3. de sortileg. & per calculos, fabas, lupinos &c. in urnam aut ad id destinatum vas coniectos, celebrari consueverunt. Ex quibus eligendi modis; malitiosorum hominum fraude plerumque excogitatis & sensim introductis, cum gravia incommoda & pericula Ecclesiis imminere usu comperit, illarum indemnitati & utilitati

prospiciens Innocentius III. in Concilio Lateranensi c. Quia propter cit. pr. illis rejectis, Canonice electionis Formam triplicem in posterum observandam proposuit, scilicet Inspirationem, Scrutinium & Compromissum: quarum Formarum primam immediatè à Deo: alteram Divino instinctu à Canone: postremam ab homine proficiendi, asserit Hostiens. in cit. n. 5.

Inspiratio Divina, aliquando verè, aliquando quasi à Deo esse: & vera quidem inspiratio dari dicitur, quando certa persona Ecclesie præficienda per veram Dei revelationem designatur: quomodo S. Mathias in Apostolatu Jude proditori successus est, Actor. cap. 1. & S. Nicolaus adhuc laicus in Episcopum electus: S. Severus ex lanificio ad Archiepiscopatum, & S. Ambrosius necdum baptizatus ad Mediolanensem Ecclesiam assumpti perhibentur post can. Statutum 7. §. His omnibus dist. 61. Atque huiusmodi electionis, peccatis nostris impeditibus, nunc adeò rara exempli sunt; ut per commentum dici soleat, columbam, cujus indicio quondam eligebantur Archiepiscopi Ravennates, à collo interfectam, teste Joan Andr. n. 4. Quia propter cit. n. 40. Si quando autem talis aliqua electio daretur, & de inspiratione sive revelatione Divina ritè constaret, ulteriori humana confirmatio non indigeret; cum, quæ spiritu Dei geruntur, sub lege non sint, can. Dna 19. q. 2. Baius de Elect. p. 3. cap. 16. n. 1.

Quasi. Inspiratio dari censetur, quando, nullò præcedente tractatu vel disputatione de certa persona, electores in loco solito congregati unanimiter, vel simul vel, unò aliquem nominante, electi qui omnes in eum sine contradictione aut hæsitacione statim consentiunt & con-